

Participació juvenil en política climàtica

Paper de treball 1

Diagnosi: Actuals sistemes de participació juvenil en polítiques climàtiques locals

Sessió de co-creació 1: Dijous 15/10/2020, 18h - 20h, online

Ponència sobre el **disseny de les polítiques climàtiques locals** a càrrec de Marta Torres, *Senior Research Fellow* d'Energia i Clima a [IDDR](#). Sessió participativa facilitada per Clara Giberga sobre **identificació de canals de participació** i de barreres i inquietuds que dificulten l'establiment de la participació juvenil en el disseny de polítiques climàtiques.

Participants

Per aquesta sessió **es van registrar 21 persones** de les quals van assistir al voltant d'unes **7-9 persones durant la ponència**. Finalment vam comptar amb la participació activa de **4 persones durant el procés de co-creació**, totes elles dones:

- Dues persones joves estudiants.
- Una persona del sector acadèmic vinculada a la investigació.
- Una persona del sector públic vinculada a la promoció de la infància a nivell municipal.

A més, la Marta Torres Gunfaus (ponent de la sessió) i la Cristina Bajet Mestre (coordinadora del projecte a Ecoserveis) van actuar també de participants aportant contingut al debat durant aquesta part de la sessió.

Introducció

La sessió va començar amb la benvinguda per part de la Cristina Bajet, d'Ecoserveis, i la Clara Giberga, la facilitadora. Essent la primera sessió de co-creació, vam donar-nos uns minuts de coneixença fent una breu conversa 1 a 1 amb una altra participant de la sessió. Després, vam presentar l'objectiu, l'estructura i els resultats previstos del procés de co-creació i l'estructura prevista de cada sessió. Ho podeu veure en [aquesta presentació](#).

Ponència

Un cop feta la introducció, vam donar pas a la ponència de la Marta Torres Gunfaus, investigadora Senior d'Energia i Clima a l'IDDR, un institut independent de recerca sobre polítiques i una plataforma de diàleg entre diversos actors que vol posar el desenvolupament sostenible al cor de les polítiques públiques i privades. La Marta ens va parlar del disseny de les polítiques climàtiques. Podeu veure els continguts de la ponència en [aquesta presentació](#).

Co-creació

Seguidament, vam passar a la sessió de co-creació. En aquesta part de la sessió quedaven 4 participants, dues joves estudiants, una del sector acadèmic i una de l'àmbit de les polítiques públiques.

Actors clau en la participació juvenil en política climàtica

Vam començar tractant de definir una mica millor de qui parlem quan parlem de joves i de polítiques climàtiques. Ambdós àmbits són molt amplis i hi caben molts actors més concrets que es relacionen diferent entre sí.

Ens preguntàvem:

- Quan parlem de persones joves, ben bé de qui parlem? Què les defineix més enllà de l'edat? A quines d'aquestes joves més fàcilment els hi pot interessar incidir en política climàtica i a quina menys?
- Quan parlem de política climàtica, ben bé de qui parlem? Qui les defineix? On es defineixen? Com es defineixen? Com es relacionen els actors que defineixen política climàtica amb les persones joves?

A la taula que us presentem a continuació, podreu veure les respostes que vam anar recollint sobre les preguntes endreçades per categories. En alguns casos, hem afegit **reflexions posteriors en color verd**.

	Joves	Política climàtica	
Major interès en política climàtica	<p><u>La participació:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Joves que participen en moviments associatius pel clima. <i>Exemple: Projecte europeu EYES a Granollers (Engaging Youth in Sustainable Energy Planning): donar veu als joves per participar en la presa de decisions al voltant de la política climàtica.</i>• Joves que viuen en municipis en què existeixen òrgans de participació real. <i>Exemple: Consell d'infants de Calella de Mar.</i>• Joves que han tingut experiències en què se les ha escoltat i tingut en compte realment.• Joves amb interès en política. <i>Exemple: Projecte escola - ajuntament.</i> <p><u>L'educació:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Joves que des de la infància han rebut educació sensible al medi ambient.• Joves de contextos familiars sensibles al medi ambient.• Infància amb la sensibilitat o motivació pel medi ambient ja desenvolupada. En aquests casos, cal acompanyament educatiu per a no desmotivar.• L'existència d'espais d'Educació No Formal com ara caus i esplais afavoreix desenvolupar sensibilitat pel medi ambient a les persones joves que hi participen. També afavoreix arribar a joves amb sensibilitat, poden ser actors clau de participació. <p><u>El context socioeconòmic:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Joves de nivell socioeconòmic alt tenen més recursos per ser sostenibles.	<p><u>Propers a joves però no a política climàtica:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Regidories de joventut. <p><u>Propers a processos de participació en polítiques públiques:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Regidories de participació (menys).	Major interès en persones joves

	<p><u>L'impacte del canvi climàtic:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Per altra banda, joves que viuen en zones que pateixen els efectes del canvi climàtic són més sensibles a aquests temes. <p><u>El gènere:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Des de l'ecofeminisme es diu que les noies o les dones ens vinculem més a la protecció del clima perquè hi ha una dinàmica similar entre el que pateix la natura i el que pateixen les dones (i altres identitats de gènere que no són homes cis). En aquest sentit, des de la mirada interseccional, aquesta reflexió es podria estendre a altres eixos d'opressió com ara la racialització, la classe social, la diversitat funcional. 		
Menor interès en política climàtica	<p><u>El context socioeconòmic:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Joves de nivell socioeconòmic baix potser estan interessades o preocupades per altres coses i prioritzen tenir feina per sobre de qüestionaments ètics. 	<ul style="list-style-type: none"> • El sector empresarial també incideix en política climàtica, ja que es veuen afectats per la implementació i fan lobby en els seus interessos. • Les polítiques climàtiques es fan des de diferents àrees sectorials (Infraestructures, agricultura, ...) i això ho fa complexe. <p><u>A nivell de la Generalitat els organismes principals en política climàtica són:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Oficina de Canvi Climàtic. És l'òrgan tècnic, fan propostes polítiques. • CADS - Comitè d'Assessorament a presidència en Desenvolupament Sostenible. • Comissió Interdepartamental de Canvi Climàtic. És l'òrgan polític i és complicat d'accedir-hi, s'ha de fer a través de l'Oficina de Canvi Climàtic. 	Menor interès en persones joves
Reflexió	<ul style="list-style-type: none"> • Nivell socioeconòmics diversos. • Que hi hagi experiències positives d'impacte i canvi en la pròpia comunitat pot generar motivació de que participar fa sentit. • Alhora, quan no hi ha cap mena d'implicació en el tema que et preocupa o s'estan fent les coses molt malament, això genera motivació de ficar-te en política per a que allò que tu vols acabi passant. Veure la necessitat genera motivació. 	<ul style="list-style-type: none"> • Una cosa és influir en el disseny i l'altre en l'execució i aplicació • Interessos i portes giratòries entre entitats privades 	Reflexió

Per a reflexió posterior	<p><u>Com influeixen en la participació en política climàtica de les persones joves els següents factors?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • El nivell d'estudis. • Els àmbits d'estudis. • L'ocupació (tenir feina/no). • Els àmbits laborals. • La participació (estar associada/no, participar en col·lectius/no, ...). • El fet de viure en un context rural o urbà. 	<ul style="list-style-type: none"> • Quina és la relació entre els actors de l'administració pública que tenen millor relació amb les persones joves (regidories de joventut) amb els actors que s'encarreguen d'establir processos participatius (regidories de participació) o definir polítiques climàtiques (regidories de medi ambient, entre moltes d'altres)? • Com influeix la mirada adultcentrista i/o paternalista que té l'administració pública sobre les persones joves en la participació de persones joves en política climàtica? • Com es garanteix per part de l'administració pública el dret a la participació quan parlem de la participació de persones joves en política climàtica? 	Per a reflexió posterior
--------------------------	--	---	--------------------------

Canals, barreres, oportunitats i amenaces

Després de definir conjuntament més en detall de qui parlem, vam passar a definir:

- Els **canals** existents per la participació de persones joves en política climàtica.
- Les **barreres** existents per la participació de persones joves en política climàtica.
- Les **oportunitats** que podem explorar pel futur. Ja siguin iniciatives existents però només en un lloc o amb un col·lectiu concret i no prou conegudes i esteses o no aplicades al col·lectiu jove encara com ara iniciatives per provar.
- Les **amenaces** a tenir en compte com a potencials futures barreres.

A la taula que us presentem a continuació, podreu veure les respostes que vam anar recollint sobre les preguntes endreçades per categories.

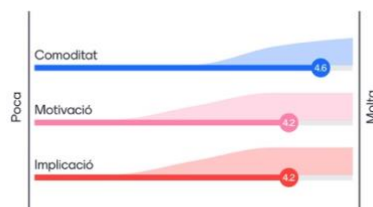
	Actualment	Potencialment
Afavoreix	<p><u>Canals</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Col·lectius juvenils informals:</u> • Fridays for future. • Grup del projecte EYES mencionat anteriorment. • <u>Organitzacions juvenils que treballen temes de justícia climàtica:</u> • Consells de Joventut (<i>Exemple: Consell Nacional de la Joventut de Catalunya</i>). • <u>Organitzacions de justícia climàtica amb espais d'activisme en què hi participen persones joves:</u> • Greenpeace • <u>Xarxes socials. Permeten elevar la veu més enllà del cercle immediat.</u> • <u>Manifestacions.</u> 	<p><u>Oportunitats</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Canals existents no prou estesos:</u> • <u>Esdeveniments culturals temàtics:</u> • EcoFest (estructura d'incidència a través de l'art) - enganxar a participar en política climàtica a través de passar-s'ho bé. • <u>Espais institucionals:</u> • Càrrecs verds a les aules. • Consells d'Infància (no és per públic jove però contribueix a que la canalla que hi participa arribi a jove amb més experiència en participació). • <u>Canals existents poc propers a la realitat juvenil:</u> • Mecanismes ambientals com Avaluacions d'Impacte Ambiental: Totes les intervencions que es fan necessiten un informe que validi que allò és coherent amb

Dificulta		<p>política ambiental. Tot i així, si no s'exigeix no sempre s'aplica.</p> <ul style="list-style-type: none"> Estratègies legals a nivell climàtic ja que es mouen a gran escala i son poc accessibles a la gent jove.
	<p><u>Barreres</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Considerant que les manifestacions són un repte en temps de COVID-19, quines eines tenim per arribar a resultats similars? Les persones joves són un col·lectiu molt fluït (encara més que les adultes). Moltes (altres) oportunitats d'activisme. Falta de coneixement de què podríem fer (tot i tenir consciència). Fa sentir inadequat. Qui genera el canvi climàtic són grans empreses, que generen moltes emissions... dona la sensació que no es pot contrarestar, que no val la pena Mal model polític Negacionisme polític del canvi climàtic Mirant a la gent que participa d'espais polítics, les joves tenen la sensació de "no pertànyer" (tothom és gent molt més gran) Llenguatge de les polítiques Processos polítics difícils i feixucs 	<p><u>Amenaces</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <u>Confrontar el tema ambiental amb el socioeconòmic automàticament.</u> Sovint s'entra en el debat de "Si voleu energia neta, la factura de la llum us pujarà" i no necessàriament és així. Gent jove molt implicada que entra en estat d'ansietat dins moviment climàtic (i activista en general)

Valoració

En acabar, vam donar un espai de recollida de sensacions, valoracions i propostes de millora de cara a futures sessions. Vam fer una primera valoració a través de mentimeter, que va aportar-nos la següent informació:

Com t'has sentit durant la sessió?

Què t'ha facilitat participar?

Un grup petit i gent molt amable!

EI MURAL

Cal tenir en compte que també es va expressar la necessitat de reforçar a priori la comunicació de l'esdeveniment explicant que hi haurà participació activa de les persones participants.

Resum i Conclusions

Nota: Aquesta secció està redactada tenint en compte la informació proporcionada per la Marta Torres (IDDR) i la discussió que es va tenir a continuació de la primera sessió de co-creació de participació juvenil en polítiques climàtiques.

Per a saber com incidir en polítiques climàtiques cal tenir en compte tant la influència en el seu disseny com la influència en la seva execució; en aquest sentit, hi ha com a mínim dues maneres d'influenciar.

Per a influir en la seva creació i, per tant, en els objectius que han de tenir les lleis climàtiques, primer cal conèixer-les i saber quin és el paper de les institucions involucrades.

A nivell Europeu, la Comissió Europea ha creat el New Green Deal (Pacte Verd Europeu) que és un paquet de mesures amb l'objectiu de fer la Unió Europea climàticament neutra al 2050. Les mesures, però, han de ser adoptades i trasposades per cada País de la Unió Europea, per tant tenim un altre actor a qui influir, el Govern Espanyol qui encara no ha elaborat una llei de canvi climàtic.

A nivell català, la llei catalana de canvi climàtic és del 2017 i té com a objectiu la neutralitat de carboni també al 2050 i defineix que al 2030 el 50% del consum elèctric a Catalunya haurà de provenir de fonts renovables. També inclou un comitè d'experts i plans de recuperació i de finançament. A banda, hi ha el Pla d'Energia i Canvi Climàtic i el Pla Marc d'Adaptació al Canvi Climàtic. Com a organismes a tenir en compte hi ha l'Oficina Catalana del Canvi Climàtic (OCCC), El Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS), l'Institut Català de l'Energia (ICAEN) i la Comissió Interdepartamental de Canvi Climàtic.

Finalment, a nivell d'ens locals, hi ha el Pacte d'Alcaldes i Alcaldesses pel Clima i l'Energia, Plans locals fruit dels Municipis i Ajuntaments i taules del territori. En aquest sentit, per influenciar a nivell local cal fer recerca sobre els plans concrets i iniciatives que hi ha a cada territori.

Més enllà d'identificar les entitats a les que cal influir (les que prenen les decisions o tenen influència en aquestes), també cal saber com influir.

En aquest sentit, tal i com comenta Marta Torres, els moviments juvenils han estat clau en els últims 5 anys tant a nivell Europeu, com Espanyol, com Català i podriem arribar a dir que han tingut una influència en que el Green New Deal es desenvolupés.

A banda, "a diferents escales, han sorgit espais de co-creació "oficials" (la circumscripció infantil i juvenil a la Convenció marc de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic, la primera Convenció Catalana del Canvi Climàtic (2005), el [Pla Clima de BCN](#) o la Convenció Ciutadana de França), a més d'un gran rang d'iniciatives de democràcia, participació i apoderament" (Torres, 2020). De fet, dins de les estructures de participació a nivell mundial, en trobem varies enfocades en sostenibilitat i clima com YOUNGO (la circumscripció infantil i juvenil a la Convenció marc de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic - veure: <http://www.youngo.uno/>) o Youth Biodiversity Network (veure youthpolicy.org).

Però quina és la clau per a que hi hagi realment una influència? Dos grans reptes son:

1. Els processos són lents i els joves són un grup fluït i canviant amb identitats molts diferents i realitats molt canviants. Així, és difícil que el coneixement es quedi a les institucions de joves i que aquestes es mantinguin, encara més si és a nivell voluntari.
2. A banda, la dedicació i nivell d'implicació són molt demandants i hi ha persones joves que es troben esgotades al cap d'un temps de lluitar "contra" un sistema complex veient pocs o cap resultat.

Per tant és clau (Torres, 2020):

- La capacitat d'organitzar-se, associar-se i institucionalitzar idees i pensament.
- Apel·lar i seguir creant una massa crítica per seguir avançant.
- Que es relacioni amb un tema social i econòmic de l'avui, no és un tema de les persones ecologistes, si no de tothom.
- És clau la creació de sinergies, i la col·laboració i la coordinació amb 'altres' lluites. Cal afegir la part climàtica a altres lluites perquè moltes lluites van en paral·lel.

- Rendició de comptes: ja hi ha una llei de canvi climàtic però no es té en compte, falta la seva execució i cal posar pressió per a que les i els polítics les implementin.
- Consciència sobre els variats punts de influència (teoria de sistemes): cal un canvi de sistema global.

Si bé crear estructures de participació juvenil té reptes, també és cert que existeixen models molt diferents com Fridays for Future o el Consell Nacional de la Joventut de Catalunya. També és cert que cada municipi i localitat ha de trobar mecanismes que els funcionin a la seva escala.

Aquest paper de treball s'ha elaborat a partir de la primera sessió de co-creació de participació juvenil en polítiques climàtiques. El projecte està executat per Ecoserveis i compta amb la col·laboració i el suport de la Diputació de Barcelona, l'Ajuntament de Barcelona i la Fundació la Caixa a través de la convocatòria del Palau Macaya:

PalauMacaya

